

ZARZĄDZENIE NR 27/2021
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
W KATOWICACH
z dnia 31 grudnia 2021 r.

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Grapa

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 i 1718) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Ustanawia się na pięć lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody Grapa, zwanego dalej „rezerwatem”, położonego na terenie gminy Żywiec, w powiecie żywieckim.

§ 2.

Zadania ochronne, o których mowa w §1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących zagrożeń zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które określa załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 3.

Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Załączniki do zarządzenia Nr 27/2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Grapa

Załącznik Nr 1.

Identyfikacja i ocena istniejących zagrożeń zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Identyfikacja istniejących zagrożeń zewnętrznych.	Ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków.
<p>Degradacja ekosystemu leśnego w wyniku działania czynników antropogenicznych:</p> <p>1) eutrofizacja, synantropizacja rezerwatu (usuwanie odpadów do rezerwatu z terenów zabudowanych głównie popiołu i tzw. odpadów zielonych),</p> <p>2) mechaniczne niszczenie roślinności (tworzenie nowych tras przejścia przez rezerwat oraz „dzikich” tras rowerowych).</p>	Istotne	<p>Obserwacja i ocena przeobrażeń roślinności.</p> <p>Prowadzenie akcji edukacyjnych dla mieszkańców Miasta.</p> <p>Patrole straży leśnej, straży miejskiej i policji.</p> <p>Uregulowanie ruchu turystycznego w rezerwacie.</p> <p>Likwidacja „dzikich” tras rowerowych.</p>

Załącznik Nr 2.

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Opis sposobów ochrony czynnej – rodzaj zadania ochronnego	Lokalizacja zadania ochronnego	Rozmiar zadania ochronnego
1	Obserwacja i ocena przeobrażeń roślinności.	Teren rezerwatu.	Oględziny rezerwatu co najmniej dwukrotnie w trakcie obowiązywania niniejszego zarządzenia.
2	Bieżący nadzór straży leśnej, straży miejskiej i policji.		Wzmożenie patroli straży leśnej, straży miejskiej i policji.

Lp.	Opis sposobów ochrony czynnej – rodzaj zadania ochronnego	Lokalizacja zadania ochronnego	Rozmiar zadania ochronnego
3	Likwidacja „dzikich” tras rowerowych.		Przywrócenie terenu do stanu naturalnego poprzez zrównanie nasypów ziemnych (skoczni).
4	Uregulowanie ruchu turystycznego w rezerwacie.		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustalenie organizatorów ruchu turystycznego odbywającego się tzw. „ścieżką zdrowia”(ścieżką dydaktyczną). 2. Określenie zakresu udostępnienia rezerwatu. 3. Utrzymanie porządku, drożności wyznaczonych tras ruchu.
5	Prowadzenie akcji edukacyjnych dla mieszkańców Miasta Żywiec.	Bezpośrednie sąsiedztwo rezerwatu	Informacje pisemne wystosowane do właścicieli przyległych nieruchomości zabudowanych dotyczące rezerwatu, obowiązujących na jego terenie zakazach i zasadach, postępowania z odpadami zielonymi.

Uzasadnienie merytoryczne
do zarządzenia Nr 27/2021 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
w Katowicach z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych
dla rezerwatu przyrody Grapa.

Rezerwat przyrody Grapa utworzono w 1996 r. w celu zachowania przedmiotu ochrony jakim jest, zgodnie z aktem prawnym stanowiącym podstawę funkcjonowania rezerwatu (zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 czerwca 1996 r. (M. P. Nr 37, poz. 372)), łąg jesionowy oraz las grądowy z licznym udziałem chronionych gatunków flory i fauny.

Rezerwat ten nie ma planu ochrony ustanowionego przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska, zgodnie z art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W związku z tym, wykonywanie wszelkich działań na jego terenie jest możliwe na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, ustanawiającego zadania ochronne, zgodnie z art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody.

Sporządzając niniejszy dokument dokonano analizy zagrożeń dla rezerwatu. Zidentyfikowano zewnętrzne czynniki antropogeniczne wpływające na degradację ekosystemu leśnego. Przekształceniom środowiska przyrodniczego rezerwatu sprzyja jego położenie w pobliżu centrum miasta Żywiec. Południowe i zachodnie granice rezerwatu oraz częściowo pozostałe, przylegają do zabudowanych i/lub użytkowanych rolniczo gruntów prywatnych. Uwarunkowania te przyczyniają się do zakłócenia spontanicznego przebiegu procesów przyrodniczych w rezerwacie. Zagrożają stabilności ekosystemu wskutek antropogenicznych przemian składu gatunkowego roślinności (pojawienie się gatunków obcych i inwazyjnych, eutrofizację siedlisk) oraz mechanicznego jej niszczenia (nielegalny ruch pieszki i rowerowy).

Negatywne oddziaływanie antropopresji zauważalne jest zwłaszcza od południowej strony rezerwatu, wzdłuż granicy z posesjami prywatnymi zlokalizowanymi przy ul. Turystycznej, Brzozowej i Folwark. Generowane przez mieszkańców zanieczyszczenia i odpady, powodują wnikanie do rezerwatu gatunków synantropijnych, a w konsekwencji degradację chronionych w tym obiekcie zbiorowisk roślinnych. Celem eliminacji ww. zagrożenia zaplanowano prowadzenie akcji edukacyjnych dla mieszkańców miasta Żywiec, poprzez wystosowanie do właścicieli przyległych nieruchomości zabudowanych pisemnych informacji dotyczących rezerwatu (obowiązujących na jego terenie zakazach i zasadach) i postępowania z odpadami zielonymi oraz wzmożenie patroli straży leśnej, straży miejskiej i policji.

Poważnym problemem w funkcjonowaniu tego obiektu przyrodniczego jest silna presja ze strony turystów pieszych i rowerowych. W rezerwacie obserwuje się tworzenie nowych „dzikich” tras przejścia oraz tras rowerowych. Skutkiem czego dochodzi do mechanicznego niszczenia roślinności i zaśmiecania rezerwatu. Konieczne jest przeprowadzenie kompletnej regulacji ruchu turystycznego na terenie rezerwatu, która ze względów na nierozwiązane kwestie własności gruntów nie została do tej pory przeprowadzona.

Przez rezerwat przebiegają zwyczajowo wykorzystywane trasy ruchu pieszkiego tj.:

- tzw. „ścieżka zdrowia”/ścieżka dydaktyczna,
- szlak zielony Żywiec Sporysz – Moszczanica – Żywiec.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach od wielu lat podejmuje starania w celu uregulowania kwestii dotyczącej określenia organizatora/ów ruchu turystycznego w rezerwacie odpowiedzialnych za jego utrzymanie, w szczególności w zakresie wykonywania regularnych przeglądów oraz bieżącej konserwacji w celu zapewnienia

drożności i bezpieczeństwa tras ruchu, utrzymania właściwego stanu porządkowego. Uregulowanie tematu utrzymania tras ruchu jest konieczna z punktu widzenia możliwości ich wyznaczenia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o ochronie przyrody. Uregulowanie kwestii ruchu turystycznego w rezerwacie, uwzględnione w niniejszym zarządzeniu, powinno przyczynić się do poprawy stanu ochrony tego obiektu.

Jednocześnie zaplanowano w ramach zadań ochronnych likwidację dzikich tras rowerowych poprzez zrównanie nasypów ziemnych (skoczni). Wskazano także na potrzebę dalszej obserwacji i oceny wpływu antropopresji na gatunki i siedliska chronione w rezerwacie.

Na terenie rezerwatu obserwowany jest proces zamierania jesionu. Zjawisko to jednak nie stanowi zagrożenia dla trwałości lasu i poza prowadzoną wycinką drzew tego gatunku stwarzających niebezpieczeństwo dla ludzi i mienia na styku z trasami ruchu pieszego i zabudowaniami mieszkalnymi, nie wymaga podejmowania działań ochronnych czynnych. Utrzymanie tego gatunku w składzie drzewostanu pozostawiono procesom naturalnym. W związku z tym nie zidentyfikowano zagrożeń wewnętrznych dla rezerwatu.

Nie rozpoznano także dla przedmiotowego rezerwatu zagrożeń o charakterze potencjalnym. Obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Żywiec z 2013 r., obejmujący tereny sąsiadujące z rezerwatem przyrody Grapa, poddany został strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. W ramach tej procedury przeanalizowano potencjalne negatywne oddziaływanie na rezerwat w wyniku wprowadzenia w życie ustaleń ww. planu i nie stwierdzono zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rezerwatu. Reasumując, dla rezerwatu przyrody Grapa nie zidentyfikowano, poza ww., innych zagrożeń istniejących jak i potencjalnych, w tym także zagrożeń zewnętrznych.

Ze względu na charakter walorów krajobrazowych rezerwatu (enklawa leśna pozbawiona otwarc widokowych) nie wyznaczono w jego obrębie obszarów objętych ochroną krajobrazową.

Ochrona gatunków grzybów, roślin i zwierząt w rezerwacie, realizowana jest poprzez ochronę całego ekosystemu. Obecnie nie zachodzi na terenie rezerwatu konieczność prowadzenia innych działań z zakresu czynnej ochrony grzybów, roślin i zwierząt.

Zadania wyszczególnione w niniejszym zarządzeniu są uzasadnione realizacją celu ochrony rezerwatu określonego w zarządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 czerwca 1996 r. (M. P. Nr 37, poz. 372).

Realizacja zadań ujętych w zarządzeniu będzie prowadzona przez Nadleśnictwo Jeleśnia w ramach sprawowanego zarządu nad częścią rezerwatu przyrody Grapa, Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach nadzoru nad tą formą ochrony przyrody w województwie śląskim oraz organizatorów ruchu turystycznego (po ich ustaleniu).